

20. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

İHTİYAC

- 20. Yy'de Osmanlı Padişahları: 2. Abdülhamit, 5. Mehmet(Reşat), 6. Mehmet(Vahdettin).
- 20. Yy Olayları: Meşrutiyetin yeniden ilanı, Trablusgarp Savaşı, Balkan Savaşları, 1. Dünya Savaşı.
- 2. Meşrutiyetin ilan edilme nedenleri:
 - ✓ İç Nedenler: İttihat ve Terakki Cemiyetinin Rumeli'de ayaklanma hazırlığı yapması, hanedanlığın Osmanlı dışına verileceği söylentisi, Serez'den İstanbul'a bir ordu yürüyeceği bilgisinin padişaha bildirilmesi, ordu ve halk arasındaki isyan belirtileri.
 - ✓ Dış Nedenler: İngiltere ve Rusya arasında 1908'de yapılan Reval Konferansı. Bu konferansta Ruslar Balkanlarda serbest kalacak, İstanbul ve Boğazlar Rusya'ya verilecek, Makedonya'da ıslahat yapılacak kararları alındı. Böylece İngiltere Osmanlı'nın parçalanmasını onaylamış oldu.
- 2. Meşrutiyetin ilanında İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin etkisi olmuştur. Bu cemiyet İstanbul'da askeri tıbbiye öğrencileri İbrahim Temo, Abdullah Cevdet, İshak Sükuti, Mehmet Reşit ve Hüseyinzade Ali tarafından 1889'da gizlice kurulmuş, daha sonra Jön Türklerle temas kurup Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti adı altında toplanmıştır. Yurdun kurtuluşunun meşruti rejime geri dönmesiyle olacağını savunmuşlardır.
- 2. Meşrutiyetin ilan sırasındaki gelişmeler; Girit Osmanlı'dan ayrılıp Yunanistan'a bağlandı, Bulgaristan bağımsızlığını ilan etti, Avusturya Bosna-Hersek'i tamamen aldı.
- Kanuni Esasi'de 1909'da yapılan değişikliklere göre; hükümet meclise karşı sorumlu olmuştur. Padişahın sansür ve sürgün yetkisi kaldırıldı. Kanun teklifindeki padişah izni kaldırıldı. Meclis hükümeti denetleme hakkını kazandı. Padişah tarafından atanan sadrazamın meclisten güvenoyu alması gerekliliği getirildi. Toplanma, dernek kurma ve parti kurma hürriyetleri getirildi. Parlamente'nin ancak kabinenin güvenoyu alamaması durumunda feshedilebileceği kuralı getirildi, padişahın mutlak veto etkisi güçleştirici vetoya dönüştürüldü, çok partili hayat başladı.
- 2. Meşrutiyet dönemindeki partiler: Hürriyet ve İtilaf Fırkası(İttihat ve Terakki karşıtlarının toplandığı bir partidir. Rum, Bulgar, Arnavut, Arap, Ermeni mebuslardan oluşmuştur.), Osmanlı Demokrat Fırkası, Osmanlı Ahrar Fırkası, Mutedil Hürriyetperveran Fırkası(İttihat ve Terakki'yi en fazla yıpratın parti olmuştur.), Osmanlı Sosyalist Fırkası, Ahalî Fırkası, Islahat-ı Esasiye-i Osmaniye Fırkası, Fedakaran-ı Millet Fırkası, İttihad-ı Muhammediye Fırkası(1919'da Ayasofya'da Mevlid-i Şerif'ten sonra kuruldu. Kur'an-ı Kerim'in getirdiği şeriatın kıyamete kadar devamına çalışmak için kuruldu.).
- 31 Mart ayaklanması 2. Meşrutiyete son vermek için İstanbul'da çıkarılan ayaklanmadır. Çıkma nedenleri; İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne karşı oluşan muhalefetin artması, politik istikrarsızlık ve İttihat ve Terakki'ye muhalif gazetecilerin öldürülmesiyle artan şiddet olayları. Volkan gazetesi, İttihad-ı Muhammedi Cemiyetinin yayın organı haline geldikten sonra din adamları ve İttihat ve Terakkinin uygulamalarından zarar gören alaylı subaylar üzerinde etkili olmuştur. Taksim Kışlasındaki Avcı taburlarının şeriat yanlısı isyanları.
- 31 Mart ayaklanması ile Hüseyin Hilmi Paşa hükümeti istifa etmiş yeni kabineyi Tefik Paşa kurmuştur.
- 31 Mart ayaklanması ile denetimi elinden kaçıran İttihat ve Terakki Partisi Harekat Ordusu kurarak ayaklanmayı bastırmıştır. Bu durum ordunun yeniliklerden yana olduğunu göstermiş, İttihat ve Terakki'nin etkinliğini arttırmıştır.
- 31 Mart ayaklanmasının önderleri Divan-ı Harp'te yargılanmışlardır.
- 31 Mart ayaklanması sonucu 2. Abdülhamit tahttan indirilmiş yerine Mehmet Reşat(5. Mehmet) getirilmiştir. Böylece Osmanlı tarihinde ilk kez meclis kararıyla padişah değişikliği yaşanmıştır.
- 31 Mart ayaklanması rejime karşı yapılan ilk ayaklanmadır.
- Osmanlı'yı dağılmaktan kurtarmak için ortaya çıkan düşünce akımları:
 - Batıcılık: Lale Devri ve Tanzimat dönemi. Abdullah Cevdet, Celal Nuri
 - Osmanlıcılık: 1. Meşrutiyet. Genç Osmanlılar. Amacı dil, din, ırk ayrımı olmaksızın yeni bir Osmanlı toplumu oluşturmak. 1. Balkan Savaşı'nda Arnavutluk'un bağımsızlığını ilan etmesiyle etkisi kalmamıştır.
 - İslamcılık: Mehmet Akif, Sait Halim Paşa. 2. Abdülhamit dönemi(istibdat). 1. Dünya Savaşı'nda Arapların Osmanlıya karşı İngilizlerin yanında yer almasıyla etkisini yitirmiştir.
 - Türkçülük: Ziya Gökalp, Yusuf Akçura, Mehmet Emin Yurdakul, Ömer Seyfettin, İsmail Gaspıralı, Mehmet Emin Resulzade. 2. Meşrutiyet dönemi. 1. Dünya Savaşı'nın kaybedilmesinden sonra önemini yitirdi.
 - Ademi-Merkeziyetçilik: Ahrar Fırkası kurucusu Prens Sabahattin. Feodal yönetim ve liberal ekonomi anlayışı. 2. Meşrutiyet dönemi.
- Trablusgarp Savaşı(1911-1912)'nin nedenleri; Siyasi birliğini tamamlayan İtalya'nın gelişen sanayisi için hammadde arayışı. Milliyetçiliğin etkisi yoktur.
- İngiltere ve Fransa kendi sömürge topraklarını güvende tutmak ve İtalya-Almanya ittifakını inlemek için İtalya'nın Trablusgarp'ı işgal etmesine göz yummuşlardır.
- Osmanlı Devleti Trablusgarp Savaşı'nda denizden ve karadan asker gönderememiştir. Çünkü donanma Haliç'te demirli, Mısır İngiliz işgali altındaydı. İtalya Osmanlı'yı barışa zorlamak için Onikiada'yı işgal etmiştir. Derne ve Tobruk'ta başta M. Kemal olmak üzere vatansever subaylar başarılı mücadele gösterecekler de Balkan Savaşlarının da başlamasıyla Osmanlı yenilgiyi kabul etmiş ve antlaşmaya razı olmuştur.
- Trablusgarp Savaşı sonucu Uşi Antlaşması(1912) imzalanmıştır. Antlaşmaya göre; Osmanlı Kuzey Afrika'daki son toprak parçası olan Trablusgarp ve Bingazi'yi İtalya'ya bırakmıştır. Onikiada Balkanlardaki durum kesinleşinceye kadar geçici olarak İtalya'ya bırakılmıştır(Buradaki amaç adaların Yunanistan tarafından işgal edilmesini önlemek). Trablusgarp'taki Müslümanlar halifelik makamına bağlı kalacaklardı(Kültürel bağların kopması engellenmek istenmiştir-İslamcılık.).
- Mustafa Kemal'in Trablusgarp Savaşı'nda Derne ve Tobruk'ta ki mücadeleleri sömürgecilğe karşı verdiği ilk mücadelesidir.
- 1. Balkan Savaşının nedenleri; Rusya'nın Panславизм düşüncesi ile Balkanlardaki devletleri Osmanlı'ya karşı kışkırtması, Sırbistan, Karadağ, Bulgaristan ve Yunanistan'ın kışkırtmalar sonucu Osmanlı'nı Balkanlardaki topraklarını paylaşması ve Osmanlı'yı Balkanlardan atmak istemeleri, milliyetçilik akımının etkisi, İngiltere'nin Osmanlı'ya olan tutumunu değiştirmesi.
- 1. Balkan Savaşı Karadağlıların Yenipazar'a saldırısı ile başlamıştır.
- 1. Balkan Savaşı sonucunda imzalanan Londra Antlaşması(1913)'na göre; Osmanlı'nın batı sınırı Midye-Enez hattı olarak belirlendi. Ege adalarının durumu Avrupalı devletlerin kararına bırakıldı, Gelibolu Yarımadası hariç tüm Trakya Edirne dahil Bulgaristan'a bırakıldı. Kuzey ve Orta Makedonya Sırbistan'a, Güney Makedonya ve Girit Yunanistan'a bırakıldı.
- 1. Balkan Savaşı ile, Osmanlı Midye-Enez hattının doğusuna çekildi. Osmanlı Ege denizindeki egemenliğini kaybetti. Balkanlardan Osmanlıya Türk göçleri başladı. Bulgaristan Ege denizine açılan büyük bir devlet oldu. M. Kemal'in ordunun siyasete karışmamasına dair görüşünün haklılığı ortaya çıktı. Osmanlıcılık yerini milliyetçiliğe bıraktı.

- 1. Balkan Savaşı sırasında Osmanlının zor durumundan faydalanan Arnavutluk bağımsızlığını ilan etti ve Balkanlardan ayrılan son toprak parçası oldu.
- 1. Balkan savaşında alınan yenilgide hükümeti sorumlu tutan İttihat ve Terakkiçiler hükümet darbesi darbe düzenlemiş ve yönetimdeki etkinliklerini 1. Dünya Savaşı'nın sonunda kadar arttırmışlardır. Bu olay Babiali Baskını(1913) olarak geçmektedir.
- Babiali bir hükümet darbesi olup rejim değiştirmeye yönelik değildir.(Bab-ı Ali klasik dönemde paşa kapısı yani veziriazamın evi, makamı anlamında kullanılırken 19. Yy'den sonra Osmanlı Hükümeti anlamında kullanılmıştır.).
- Bulgaristan'ın 1. Balkan Savaşı sonucunda çok fazla toprak elde etmesi diğer balkan devletlerini rahatsız etmiştir. Bulgaristan'ın güçlenmesinden endişelenen Sırbistan, Romanya, Yunanistan ve Karadağ birleşerek Bulgaristan'a karşı 2. Balkan Savaşı'nı başlatmıştır.
- 1. Balkan Savaşı'nda yer almayan fakat Bulgaristan'dan pay almak isteyen Romanya 2. Balkan Savaşı'na katılmıştır.
- Osmanlı Devleti 2. Balkan Savaşı sırasında Edirne ve Kırklareli'yi geri almıştır.
- 2. Balkan Savaşı Sonucu imzalanan antlaşmalar:
 - ✓ Bükreş Antlaşması(1913): Bulgaristan-Diğer Balkan devletleri. Dobruca'nın bir kısmı Romanya'ya, Manastır, Üsküp ve Piriştine Sırbistan'a, Girit, Makedonya ve Selanik Yunanistan'a bırakıldı.
 - ✓ İstanbul Antlaşması(1913): Osmanlı-Bulgaristan. Edirne, Kırklareli, Dimetoka Osmanlı'ya, Dedeağaç ve Kavala Bulgaristan'a verildi. Meriç Irmağı sınır kabul edildi. Bulgaristan'daki Türklerin Bulgarlarla eşit haklara sahip olacağı kabul edilerek Türkler Bulgaristan'da azınlık durumuna düştü.
 - ✓ Atina Antlaşması(1913): Osmanlı- Yunanistan. Girit, Yanya ve Selanik Yunanistan'a bırakıldı. Yunanistan'daki Türklerin hakları güvence altına alındı. Bozcaada ve İmroz Osmanlı'da kaldı. Ege Adaları(Bozcaada ve Gökçeada hariç) Yunanistan'a verildi.
- Ortak sınır kalmamasına rağmen bölgedeki Türklerin haklarını korumak amacıyla 1914 yılında Sırbistan ile İstanbul Antlaşması yapıldı.
- Balkan savaşları ile; Batı Trakya, Makedonya, Arnavutluk ve Ege Adaları(Bozcaada ve Gökçeada hariç) kaybedildi. Osmanlı'nın Balkanlardaki varlığı Doğu Trakya(Tekirdağ, Edirne, Kırklareli) ile sınırlı kaldı. Batı Trakya(Gümölcine, Dedeağaç, İskeçe, Kavala, Yanya, Serez, İşkodra) sorunu ortaya çıktı. İttihat ve Terakki yönetimi tamamen ele geçirmiş ve Almanya'dan getirtilen subaylarla orduda ıslahatlar yapılmıştır. Meriç nehri sınır kabul edilerek bugünkü Batı sınırı yaklaşık olarak belirlenmiştir. 1.Dünya Savaşı'na zemin hazırlamıştır.
- 1. Dünya savaşının genel nedenleri; Fransız ihtilali sonucu çıkan milliyetçilik akımının etkisi. Almanya ve İngiltere'nin ekonomik rekabeti. Hammade ve Pazar arayışı. Sömürgecilik yarışı. Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun Rusya'nın Panslavizm politikasını kendi birliği açısından tehdit olarak görmesi. Japonya'nın Asya'da yayılma amacı gütmesi.
- Bloklamalar: İtilaf(Anlaşma) Devletleri: İngiltere, Fransa, Rusya. Daha sonra bu gruba Japonya, Sırbistan, Yunanistan, ABD, Çin, Belçika, Karadağ, Hollanda katıldı. İttifak(Bağlaşma) Devletleri: İtalya, Almanya, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu. Savaş başladıktan sonra İtalya taraf değiştirdi, Osmanlı Devleti ve Bulgaristan ittifak grubuna katıldı.
- İngiltere Osmanlı'nın 1. Dünya Savaşı'na girmesini istemiyordu. Çünkü sömürgelerine giden yol güzergahını güvende tutmak istiyordu.
- Osmanlı Enver, Talat ve Sait paşaların oldubittisiyle 1. Dünya Savaşı'na girdi. Goeben ve Brslav adında iki Alman gemisi İngiltere'den kaçıp Osmanlı'ya sığınmış, Osmanlı da gemileri satın aldığını belirterek isimlerini Yavuz ve Midilli olarak değiştirmiştir. Daha sonra bu gemilerle Rusya'nın Karadeniz'deki Odessa ve Sivastopol limanlarını bombalayan Osmanlı Rusya'nın savaş ilan etmesiyle savaşa girmiştir.
- Almanya'nın 1. Dünya Savaşı'nda Osmanlı'yı yanında görmek istemesinin nedenleri; Osmanlının stratejik konumundan faydalanarak İngiltere'nin sömürgelerine giden yolları ve boğazları kontrol altında tutmak, yeni cephelerle rahatlamak, halifelik gücünden yararlanmak, Musul ve Kerkük petrolerinden faydalanmak, Osmanlının insan gücünden faydalanmak.
- Osmanlının Almanya'nın yanında savaşa girmek istemesinin nedenleri; Balkanlarda ve Kuzey Afrika'da kaybettiği toprakları geri almak, kapitülasyon ve borçlardan kurtulmak, Yunanistan ve Ege adalarını geri almak, Orta Asya'daki Türklerle birleşerek Turancılık düşüncesini gerçekleştirmek, İttihat ve Terakkiçilerin Alman hayranlığı ve savaşı Almanların kazanacağına inanmaları.
- Osmanlı Devletinin 1. Dünya Savaşı'nda Savaşığı Cepheler:
 - ✓ Taarruz Cepheleri
 - Kafkasya Cephesi: Osmanlı coğrafyasında açılan ilk cephe. Nedenleri: Berlin Antlaşması ile kaybedilen Kars, Ardahan ve Batum'un geri alınmak istenmesi, Rus ordusunun Doğu Anadolu'da durdurma isteği, Orta Asya Türkleri ile bağlantı kurup Turancılık düşüncesini hayata geçirme isteği, Bakü petrolerini ele geçirme isteği. Erzurum, Muş, Bitlis, Erzincan ve Trabzon Rusların eline geçti. Mustafa Kemal Çanakkale Cephesindeki görevi bittikten sonra bu cepheye atanmış ve Muş ve Bitlis'i geri almıştır. Rusya'da iç karışıklık(Bolşevik İhtilali) çıkması sonucu Çarlık yönetimi yıkılmış ve yeni kurulan Sovyet Rusya ile Brest-Litovsk Antlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşmaya ile Berlin Antlaşması ile kaybedilen Kars, Ardahan ve Batum geri alındı. Rusya Savaştan çekildi ve Doğu cephesi kapandı. İtilaf devletleri yeni Rus rejimini kendi çıkarlarına ters düşüğü için tanımadılar. Doğu Anadolu'daki Ermeniler Tehcir Kanunu ile Suriye ve Lübnan'a zorunlu göçe tabi tutuldu. Cephede başarılı olunamadığı için Türkçülük fikir akımı etkisini kaybetti. Toprak kazanılan tek cephe.
 - Kanal(Süveyş-Mısır) Cephesi: Nedenleri: İngiltere'ye sömürgelerinden gelen yardımı engelleme isteği, Mısır'ın İngiltere'den geri alınmak istenmesi. Almanya'nın isteği üzerine açılan bu cephede istenilen başarıya ulaşılamamıştır. Bunda Arapların İngilizlerin yanında yer alması etkili olmuştur. Böylece Ümmetçilik düşüncesi etkisini yitirmiştir.
 - ✓ Savunma Cepheleri
 - Çanakkale Cephesi: Nedenleri: Rusya'ya yardım götürmek, İstanbul ve boğazları ele geçirerek savaşın süresini kısaltmak, Balkanlardaki devletlerin savaşa İtilafların yanında girmelerini sağlamak. İngiliz ve Fransız donanmalarının 1915'te Çanakkale Boğazı'nı bombalamalarıyla savaş başlamış, Kumkale ve Seddülbahir'i topa tutarak karaya da asker çıkarmışlardır. Nusret mayın gemisi ve Türk topçularının karşı koyması İngiliz ve Fransız donanmalarına büyük kayıplar vermiştir. Boğazları geçemeyeceğini anlayan İtilaflar Gelibolu'ya yönelmiş ve karaya daha çok asker çıkarmışlardır. Kara savaşlarında Anafartalar, Arıburnu, Conkbayırı, Kireçtepe ve Kilitbahir'de başarısız olan İtilaflar Gelibolu'yu terk etmişlerdir. M. Kemal bu cephede "Size ben taarruz emretmiyorum, ölmeyi emrediyorum..." sözünü söylemiştir. Sonuç: Savaşın süresi uzamıştır. Yardım alamayan Rusya'da ihtilal yaşanmış, Çarlık rejimi yıkılmış yerine Bolşevikler iktidarı gelmiştir. İngiliz ve Fransız sömürgeleri bu olaydan cesaret alarak ayaklanmış. Osmanlı ticari, mali zarara uğramış, tıbbiyeli, mülkiyeli, asker ve öğretmen kaybederek cumhuriyetin ilk yıllarında kalkınma için gerekli yetişmiş insan açığı vermiştir. Bulgaristan ittifak devletleri yanında savaşa girmiştir. Mustafa Kemal'in komutanlık özellikleri ortaya çıkmış ve bu da milli mücadele lideri olmasını sağlamıştır.

- Irak Cephesi: Nedenleri: İngiltere'nin Rusya'ya yardım göndermek istemesi, İngiltere'nin Abadan ve Musul petrolrollerini korumak istemesi. İngilizlere karşı Kut'ül Amare bölgesinde başarılı sonuçlar alınmasına karşın başarılı olunamamış bir cephe dir.
- Hicaz-Yemen Cephesi: Kutsal bölgeleri korumak için İngilizlerle mücadele edilmiştir. Hicaz Emiri Şerif Hüseyin İngilizlerle işbirliği yaparak Osmanlıya karşı savaşımıştır.
- Suriye-Filistin Cephesi: Kanal hareketinin devamı sayılır. Arapları devlet kurma vaadiyle yanına alan İngiltere Suriye, Filistin ve Kudüs'ü ele geçirmiştir. Bu cephede 7. Ordu Komutanı olarak görev yapan Mustafa Kemal daha sonra Yıldırım Orduları Grup Komutanı olmuştur.
- ✓ Müttefiklere Yardım Cepheleri
 - Galiçya
 - Romanya
 - Makedonya
- 1. Dünya Savaşı'nın ilk yıllarında tarafsız olan ABD daha sonra İtilaf devletleriyle yaptığı silah ve cephane ticareti ile tarafsızlığını bozmuştur. Almanya'nın uyarısına rağmen devam etmesi üzerine, Almanya ABD gemilerini batırmış bunun sonucunda ABD savaşa girmiştir. ABD'nin savaşa girmesi Almanya'yı olumsuz etkilemiş, Batı cephesinin çökmesine neden olmuştur.
- ABD'nin 1. Dünya Savaşı'na girmesi savaşın kısa sürede bitmesine ve İtilafların galip gelmesine neden olmuştur.
- Wilson ilkeleri ABD'yi dünya platformunda öne çıkarmıştır.
- Wilson ilkelerinde Milletler Cemiyeti(Cemiyet-i Akvam)'nin kurulması fikri ortaya atılmıştır. Boğazların dünya devletlerinin ticaret gemilerine açık olması maddesi yer almıştır.
- 1. Dünya Savaşı sırasında imzalanan gizli antlaşmalar:
 - ✓ İstanbul(Boğazlar): İngiltere, Fransa, Çarlık Rusya. Boğazlar ve çevresi Çarlık Rusya'ya bırakılacak. İlk yapılan gizli antlamadır.
 - ✓ Londra: İngiltere, Fransa, İtalya, Çarlık Rusya. Onikiada, Antalya ve çevresi İtalya'ya bırakılacak. Böylece İtalya taraf değiştirerek itilafların yanında savaşa devam etti.
 - ✓ Mac Mahon: Mısır Valisi Mac Mahon ile Hicaz Emiri Şerif Hüseyin. Bağımsızlık vaadi karşılığı Arapların Osmanlılarla mücadele etmesi.
 - ✓ Sykes Picot: İngiltere, Fransa, Rusya. Boğazlar ve Doğu Anadolu bölgesi Rusya'ya, Adana, Antalya, Suriye kıyıları ve Lübnan Fransa'ya, Musul hariç Irak İngiltere'ye bırakıldı. Suriye'nin kalan diğer bölgeleriyle Musul ve Ürdün'de İngiltere ve Fransa'nın koruyuculuğunda Büyük Arap krallığı kurulacaktı. Bu karar ile Araplar İngilizlerin yanında yer almış ve Osmanlı'ya karşı isyan çıkarmışlardır.
 - ✓ Saint Jean De Maurienne: İngiltere, İtalya, Fransa. İzmir, Antalya, Konya ve Aydın İtalya'ya bırakıldı. Bu antlaşma sırasında Rusya'da ihtilal olduğu için Rusya bu antlaşmayı onaylamadı. İngiltere ve Fransa'da bunu bahane ederek antlaşmayı geçersiz saydı. Bu durum İtalya ile İngiltere ve Fransa arasında anlaşmazlıklara yol açtı.
 - ✓ Petrograd Protokolü: Erzurum, Van, Bitlis ve Trabzon'a kadar Karadeniz kıyıları Rusya'ya bırakıldı.
 - ✓ Erfut Görüşmesi: Fransa, Rusya. Rusya'ya Tuna nehrine kadar olan bölge verildi.
 - ✓ Tilsit Görüşmesi: Fransa, Rusya. Fransa'ya Ege adaları bırakıldı.
 - ✓ Bolfour Deklerasyonu: İngiltere'nin Filistin'de bir İsrail devleti kurmasını içerir.
- 1. Dünya Savaşı sonucunda dünya haritası yeniden oluşturuldu, yeni rejimler ve yeni devletler ortaya çıktı, imparatorluklar parçalandı, sömürgecilik yerini manda ve himaye aldı, cephe anlayışı değiştiği için sivil savunma örgütleri kuruldu, imparatorluklar yıkıldığı için azınlıklar meselesi ortaya çıktı, tank, kimyasal silah, denizaltı ilk kez kullanılmış oldu, Mondros'u kabul etmeyen Türk halkı Kurtuluş Savaşı'nı başlattı.
- 1. Dünya Savaşı sonunda Osmanlı-Sevr, Macarisan-Triyanon, Almanya-Versay(Bu antlaşma ile Almanya süper güç olma özelliğini kaybetti. Nazilerin Almanya'da iktidarı ele geçirmesine zemin hazırladı. 2. Dünya Savaşı'nın tohumlarının atılmasına neden oldu.), Bulgaristan-Nöyyi, Avusturya-Saint German Antlaşmalarını imzaladı. İmzalanan bu antlaşmalar ile ittifaklara siyasi, mali, askeri, kültürel alanlarda kısıtlamalar getirildi.
- 1. Dünya Savaşı sonunda parçalanan devletler: Almanya=>Polonya-Nazizm, Avusturya-Macaristan=>Avusturya, Macaristan, Çekoslovakya, Yugoslavya, Rusya=>Letonya, Estonya, Litvanya-Boşevik.
- 1. Dünya savaşı sonunda, İngiltere en karlı devlet, İtalya taraf değiştiren devlet, Bulgaristan ateşkes antlaşmasını ilk imzalayan devlet, Japonya savaştan ilk çekilen devlet, ABD-Japonya ekonomik olarak güçlenen devletler, ABD savaş süresini kısaltan devlet, Yunanistan savaşa itilafların yanında en son katılan devlettir.
- 1. Dünya Savaşı'nın kaybedilmesi sonucu İttihat ve Terakki yönetimden çekilmiş, yöneticileri(Talat Paşa, Enver Paşa ve Cemal Paşa) gizlice ülkeyi terk etmişlerdir. Mehmet Reşat ölmüş yerine 6.Mehmet(Vahdettin) padişah olmuştur. Yeni hükümeti Ahmet İzzet Paşa kurmuş ve itilaflardan ateşkes isteğinde bulunmuştur.
- Mondros Ateşkes Antlaşması'nı Osmanlı adına Bahriye Nazırı Rauf Bey, İtilaflar adına İngiliz Amiral Calthrope imzalamıştır.
- Osmanlı, Wilson İlkeleri'nde yer alan maddelere güvenmesi, cephane ve ordu olarak yetersiz olması, İngilizlerin Osmanlı bağımsızlığını savunduğuna inanması, Bulgaristan'ın savaştan çekilmesi sonucu Almanya ile kara bağlantısının kopması sebepleriyle Mondros'u imzalamıştır.
- Vilayet-i Sitte: Van, Diyarbakır, Erzurum, Bitlis, Elazığ, Sivas.
- Mondros ile Osmanlı fiilen yok sayılmış, Anadolu'nun işgaline zemin hazırlanmış, 24. madde ile(vilayet-i sitte) Doğu Anadolu'da Ermeni devleti kurulması amaçlanmış, işgallere karşı halk örgütlenmeye başlamıştır.
- Mondros sonrası işgaller:
 - ✓ İngilizler: Musul(ilik işgal edilen yer), İskenderun, Maraş, Urfa, Antep, Kars, Batum. İzmit, Eskişehir, Afyon, Samsun ve Merzifon'a da asker çıkardılar. Kars ve Batum'u işgal etmelerinin nedeni Ermeni devleti kurulmasını sağlamaktır.
 - ✓ Fransızlar: Çukurova, Hatay, Adana, Dört Yol. İngilizlerin işgal ettiği Maraş, Urfa ve Antep Fransızlara bırakıldı.
 - ✓ İtalya: Antalya, Bodrum, Kuşadası, Fethiye, Marmaris, Konya.
 - ✓ 13 Kasım 1918'de itilaf donanmaları İstanbul'a çıkarma yaptı. Suriye-Filistin cephesinden dönen Mustafa Kemal bu çıkarma karşısında "Geldikleri gibi dönerler." sözünü söyledi.
- 1. Dünya Savaşı sonunda yenilen devletlerin durumunu görüşmek üzere Paris Barış Konferansı(18 Ocak 1919) toplanmıştır. Konferansa İngiltere, Fransa, ABD, İtalya ve Japonya hakim oldu. Konferansa göre, Antep, Urfa ve Maraş Fransa'ya bırakıldı. Boğazların yönetimi uluslararası bir komisyona bırakıldı. Doğu Anadolu Ermenilere bırakıldı. İzmir, İtalya'dan alınıp Yunanistan'a bırakıldı.
- Paris Barış Konferansı'nda İzmir'in Yunanistan'a bırakılması İtilaflar arasında görüş ayrılığına yol açtı.
- Paris Barış Konferansı sonrası Milletler Cemiyeti kuruldu.

- Osmanlı'nın 1. Dünya Savaşı'nda yenilmesi ve Paris Barış Konferansı'nda İzmir'in Yunanlılara verilmesi üzerine Yunanlılar Batı Anadolu ve Trakya'yı topraklarına katmak, Doğu Karadeniz'de Pontus Rum Devleti'ni kurmak için harekete geçtiler. 15 Mayıs 1919'da İzmir'i işgal edildi.
- İzmir'in işgaline karşı İzmir Müdafaa-i Hukuk-u Osmaniye Cemiyeti oluşturuldu. İşgale dayanamayan Hukuk-u Beşer(İnsan Hakları) gazetesi yazarı Hasan Tahsin(Osman Nevres) Yunanlılara karşı ilk kurşunu atmıştır. Bunun üzerine birçok Türk subay ve asker şehit edilmiştir. Yunanlıların bu davranışı halkın tepkisini çekmiş Kuvayı Milliye'nin kuruluşunu hızlandırmıştır.
- İzmir'in işgali Anadolu halkında uyanışa ve milli bilincin oluşmasında etkili olmuştur.
- Yunanlıların İzmir'de yaptığı zulümler kısa sürede yayılmış ve bu durum kamuoyunda Türkler lehine bir düşünceye yol açmıştır. Bunun üzerine Amiral Bristol başkanlığında İngiliz, Fransız ve İtalyanlardan oluşan bir komisyon bölgede inceleme yapmış ve Amiral Bristol Raporu'nu hazırlamışlardır. Rapora göre bölgede Rum katliamı yoktur, Hristiyanların güvenliği tehlikede değildir ve Türk askerinin bir direnişi yoktur. Rapora göre bölge nüfusunun Türkler lehine olduğu ve katliamların sorumlusunun Yunanistan olduğu belirtilmiştir.
- Amiral Bristol Raporu milli mücadelenin haklılığını ortaya koyan ilk belgedir. Fakat işgalleri durdurmamış veya yavaşlatmamıştır.
- Milne Hattı; Paris Barış Konferansı'nın itilaf devletleri kuvvetleriyle Türk kuvvetleri arasında bir sınır çizilmesi kararı doğrultusunda General Milne tarafından oluşturulan sınırdır.
- İşgallere halk tarafından ilk tepki olarak cemiyetler kurulmuştur.
- Kurulan Cemiyetler:
 - ✓ Milli Varlığa Yararlı Cemiyetler: İşgallere karşı Osmanlı Hükümeti'nin tepkisiz kalması üzerine kurulmuşlardır. Bölgeseldirler, ulusal değildirler. Silahlı mücadele yapmamışlardır. Sivas Kongresi'nden sonra birleşerek daha da güçlü hale gelmişlerdir. Halkın milli duygularının öne çıkmasında etkili olmuşlardır. Kuruluşlarında Mustafa Kemal'in etkisi yoktur. Ama teşkilatlanmalarında Mustafa Kemal etkilidir.
 - Trakya Paşaeli: 2 Aralık 1918'de Edirne'de kurulmuştur. Amaç Doğu Trakya'nın işgalini önlemek ve bölgenin Türklere ait olduğunu ispatlamaktır. Yunan işgalleri ve Mavri Mira cemiyetinin faaliyetleriyle mücadele etmiştir. Edirne ve Lüleburgaz kongrelerini toplamıştır. Osmanlı'nın yıkılması durumunda yeni bir devlet kurmayı da amaçlamıştır. Yeni Edirne ve Ahali gazetelerini yayınlamıştır.
 - İzmir Müdafaa-i Hukuk-u Osmaniye: İzmir'in Yunanlılara verileceği haberi üzerine 26 Aralık 1918'de kurulmuştur. Silahlı mücadeleyi göze almıştır. Balıkesir ve Alaşehir kongrelerinden sonra İzmir Redd-i İlhak Cemiyeti'ne katılmıştır.
 - İzmir Reddi İlhak: 1918'de İzmir'de kurulan Müdafaa-i Vatan Heyeti 14 Mayıs 1919'da adını Redd-i İlhak Cemiyeti olarak değiştirmiştir. İzmir'in işgalini önlemek ve buranın Türklere ait olduğunu göstermek için kurulmuştur. Balıkesir ve Alaşehir kongrelerinin toplanmasında etkili olmuştur.
 - Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk: 2 Aralık 1918'de İstanbul merkezli kurulmuş daha sonra merkezini Erzurum'a taşımıştır. Doğu Anadolu'da kurulması planlana Ermeni devletine karşı kurulmuştur. Hadisat ve Fransız Lepays(Vatan) gazetesini çıkarmıştır. Bölgedeki Türklerin göç etmemesini, dini, ekonomik ve sosyal alanlarda örgütlenmesini, doğu illerini savunmak için birleşilmesi gerektiğini, Mustafa Kemal, Rauf Orbay, Kazım Karabekir gibi milli mücadelenin önemli liderleri aracılığıyla yayınladığı bir bildiride duyurmuştur. Erzurum Kongresi'nin toplanmasını sağlamıştır.
 - Trabzon Müdafaa-i Hukuk:19 Şubat 1919'da Trabzon merkezli kurulmuş olan cemiyetin amacı Karadeniz'de Pontus Rum devletinin kurulmasını engellemektir. Erzurum kongresine temsilci göndermiştir. İstikbal gazetesini çıkardı.
 - Kilikyalılar: Ali Fuat Paşa'nın girişimleriyle 1918'de İstanbul merkezli kurulmuş ve daha sonra merkezi Adana'ya taşınmıştır. Çukurova'da Ermeni ve Fransızlara karşı kurulmuştur.
 - Kars İslam Şurası: 5 Kasım 1918'de Kars merkezli kurulmuştur. Ermenilerle mücadele etmiş, Erzurum Kongresine temsilci göndermiştir.
 - Vahdet-i Milliye: Milli cemiyetleri birleştirmeyi amaçlamıştır.
 - Milli Müdafaa: Anadolu halkına silah sağlamıştır.
 - Milli Karakol: Yasal değildir. Silah sevkiyatı için kurulmuştur.
 - Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan: Merkezi Sivas olup 5 Kasım 1919'da Atatürk'ün isteğiyle kurulmuştur.
 - Menteşeliler: Muğla'da kurulmuştur.
 - Milli Kongre: 29 Kasım 1918'de İstanbul'da kurulmuştur. Milli mücadelenin haklılığını duyurmak için basını en çok kullanan cemiyettir. Arapça, Fransızca ve İngilizce yayımlar yapmıştır. Kuvayı milliye sözü ilk kez cemiyetin kurucularından Dr. Esat Işık'ın raporunda geçmiştir. Milli mücadelenin zeminini oluşturmuştur.
 - ✓ Azınlıkların Kurduğu Zararlı Cemiyetler: İtilaflar tarafından desteklenmiş ve kısırlanmışlardır.
 - Pontus Rum: Merkezi Trabzon olup Rumlar tarafından kurulmuştur. Pontus Rum İmparatorluğunu yeniden kurmak istemiştir. İstanbul'daki Rum Patrikhanesi destek vermiştir.
 - Mavri Mira: 1919'da Rumlar tarafından İstanbul'da kurulmuştur. Rum Patrikhanesi kuruluşunda etkilidir. Bizans'ı yeniden canlandırmak istemiştir. Azınlıkların kurduğu cemiyetler içinde en etkili olanıdır. Alt birimleri; Yunan Kızılhaçı, Yunan Göçmenler Komisyonu, Rum İzci Okulları, Fener Rum Patrikhanesi, Yunan ve Trakya Komiteleri, Kardos Cemiyeti.
 - Etnik-i Eterya: Rumlar tarafından kurulan ilk cemiyettir. Pontus Rum İmparatorluğunu yeniden kurmak ve Bizans İmparatorluğu'nu yeniden canlandırmak istemiştir(Megola İdea). Yunanistan'ın bağımsızlığı için mücadele etmiştir.
 - Kordos: Rumlar tarafından, Karadeniz'de Rum azınlığının sayısını arttırmak için kuruldu.
 - Musevi(Macabi İsrailit): İsrail devleti kurmayı amaçlamıştır.
 - Hınçak ve Taşnak Sütyun: Hınçak Cemiyeti Ermeni Patriği Zaven Efendi tarafından 1877'de Cenevre'de kuruldu. 1890'da Tiflis'te kurulan Taşnak Cemiyeti ise Doğu Anadolu'da Ermeni devleti kurmayı amaçlamıştır.
 - ✓ Türklerin Kurduğu Zararlı Cemiyetler: Bu cemiyetlerin ortak özelliği kurtuluşun manda ve himaye ile saltanat ve hilafet makamına bağlı kalmakla mümkün olacağına inanmalarıdır. İtilaflarca desteklenmişlerdir.
 - İngiliz Muhipleri: 1919'da Sait Molla tarafından kurulmuş ve kurtuluşun İngiliz mandası ile mümkün olabileceğini savunmuştur. Padişah Vahdettin ve Damat Ferit cemiyetin üyelerindendir.
 - Wilson Prensipleri: Amerikan mandasını savunmuş, Sivas Kongresi'nden sonra milli mücadeleye katılmıştır.
 - Kürt Teali: Doğu ve güneydoğuda bağımsız Kürt devleti kurmayı amaçlamıştır.
 - Teali İslam: Kurtuluşun padişah, halifelik ve ümmetçiliğe bağlı kalınmasıyla mümkün olduğunu savunmuştur.
 - Sulh ve Selamet-i Osmaniye: Kurtuluşun saltanat ve halifelığa bağlı kalınmasıyla mümkün olduğunu savunmuştur.
 - Nigahban: Emekli subaylar tarafından kurulmuş, milli mücadeleye karşı çıkan ayaklanmalara(Düzce-Adapazarı) destek olmuştur.

- Hürriyet ve İtilaf Fırkası: İttihat ve Terakki grubuna karşı kurulmuştur. Kurtuluşun ancak saltanatla mümkün olabileceğini savunmuştur. Alemdar ve Peyam-ı Sabah gazetelerini çıkarmıştır.
- Kuvayı Milliye, Osmanlı hükümetinin işgallere tepkisiz kalması sonucu halk tarafından kurulmuş milis güçlerdir. İşgallere karşı koymuş ve yavaşlatmış, kimi yerlerde durdurmuştur. Milli bilincin uyanmasını sağlamıştır. Ayaklanmaların bastırılmasına yardımcı olmuştur. Düzenli ordu için zaman kazandırmıştır.
- İşgallere karşı ilk silahlı direniş Hatay/Dörtöyl'da Fransızlara karşı çıkmıştır. Yunanlılara karşı ilk silahlı mücadele yani Kuvayı Milliye Ayvalık cephesinde çıkmıştır.
- Atatürk'ün askerlik hayatı: 1905'te Şam'daki 5. Orduya atandı. Burada Vatan ve Hürriyet cemiyetini kurdu. 1907'de 3. Orduya tayin oldu. 31 Mart Olayı'nı bastırmak için Harekat Ordusu'nda görev aldı. 1911'de İstanbul'da genel kurmay başkanlığına atandı. 30 Eylül 1911'de gazeteci Şerif Bey adıyla Trablusgarp'a geçerek Derne ve Tobruk'ta sömürgecilğe karşı ilk mücadelesini vermiş ve binbaşılığa yükselmiştir. 1912'de Balkan Savaşı sırasında Akdeniz Boğazı Birleşik Kuvvetler Harekat Şubesi Müdürlüğü'ne atandı. 1913'te Sofya Ateşemiliterliğine atandı. 1914'te yarbay oldu. Çanakkale Cephesi'nde 19. Tümen Komutanlığına atandı. 1915'te miralay(albay) oldu. Daha sonra Anafartalar Grup Komutanlığına atandı. 1916'da Silvan'da miralivalığa(tuğgeneral) yükseldi. 1917'de Yıldırım Orduları Grubuna bağlı 7. Ordu Komutanlığına atandı. 1918'de 7. Ordu Komutanlığına daha sonra Yıldırım Orduları Komutanlığına atandı. 30 Nisan 1919'da 9. Ordu Müfettişliğine atandı.

DATA

- 1. Meşrutiyetin kabulünde Jön Türkler, 2. Meşrutiyetin kabulünde İttihat ve Terakki etkilidir.
- İttihat ve Terakki ilk olarak 1889 yılında İttihat-ı Osmani adıyla kurulmuş, daha sonra 1907'de Osmanlı Hürriyet Derneği'yle birleşerek İttihat ve Terakki adında kurulmuştur.
- Şam'da Vatan ve Hürriyet Derneğini kuran Mustafa Kemal daha sonra İttihat ve Terakkiye katıldı.
- İttihat ve Terakki Osmanlılık düşüncesine sahiptir. Amacı meclisin açılıp azınlıkların mecliste temsil edilmesini sağlamak ve böylece Avrupa'nın Osmanlı'ya içişlerine karışmasını önlemektir.
- 2. Meşrutiyetin ilanı sırasında, Bulgaristan bağımsızlığın ilan etti, Avusturya Bosna-Hersek'i ilhak etti, Kıbrıs İngilizler tarafından işgal edildi, Yunanistan Girit'i işgal etti.
- Volkan ve Serbesti gazetelerinin İttihat ve Terakki aleyhine yazdıkları yazılar 31 Mart Olayında etkili olmuştur.
- 31 Mart olayı başkanlığını Mustafa Kemal'in yaptığı Mahmut Şevket Paşa komutasındaki Harekat Ordusu tarafından bastırıldı.
- 31 Mart Olayından sonra Osmanlılık ve İslamcılık düşüncelerinin yerini Turancılık almıştır.
- Milliyetçilik akımının güçlenmesine paralel olarak Osmanlılık akımı etkisini kaybetmiştir.
- İslamcılık düşüncesi özellikle 93 Harbi sonrası ortaya çıkmıştır. Temsilcileri; Mehmet Akif Ersoy, Cemalettin Afgani, İsmail Hakkı, Bursalı Tahir, Ahmet Hamdi Akseki ve Şemsettin Günaltay'dır.
- Türkçülerin turan idealine karşılık batıcılar irfan idealini savunmuştur.
- Meşrutiyet öncesi baskı gruplarına ilmiye sınıfı ve yeniçeriler örnek verilebilir. Meşrutiyet sonrası baskı gruplarının başında Nesli Cedid Kulübü gelir.
- Trablusgarp Savaşı sonucu kaybedilen Oniki Ada 2. Dünya Savaşı sonuna kadar İtalya'da kalmış, savaşta mağlup olan İtalya adaları Yunanistan'a bırakmıştır.
- Trablusgarp Savaşı sonucu imzalanan Uşi Antlaşmasına göre, Trablusgarp ve Bingazi'nin 1909'dan beri Düyun-u Umumiye'ye olan borçları ve bölgedeki halife temsilcilerinin maaşlarını İtalya ödeyecek. Savaş esirleri karşılıklı değiştirilecek. İtalya diğer devletlerin onaylaması halinde kapitülasyonların kaldırılmasına karşı çıkmayacak.
- İlk uçak Trablusgarp Savaşı'nda havadan bildiri dağıtmak amacıyla kullanıldı.
- 1. Balkan Savaşı sırasında hükümette Hürriyet ve İtilaf Partisi vardı(Kemal Paşa hükümeti).
- 1913'te Balkan savaşları sonucu Bulgaristan'la yapılan İstanbul Antlaşması ile Bulgaristan'daki Türk azınlığa mülkiyet, Türkçe öğrenim hakkı ve dini özgürlük tanındı.
- Balkan Savaşları'nda, ordunun iyi yönetilememesi, Hicaz'da çıkan Vahabi ayaklanmasına asker gönderilmesi, askerlerin terhis edilmesi sonucu yeterli askeri gücün gönderilememesi, azınlıkların ihaneti, orduda partililik ve ikiciliğin bulunması yenilginin nedenleri olmuştur.
- Balkan Savaşları sonucu İttihat ve Terakki yönetimi tamamen ele geçirdi ve Almanya'dan subaylar getirilerek orduda ıslahatlar yapıldı.
- 1914'te Londra'da yapılan Elçiler Konferansı'nda Oniki Ada ve Rodos İtalya'ya, Gökçeada ve Bozcaada Osmanlı'ya ve diğer kalan adalar da Yunanistan'a bırakıldı.
- Sömürgecilik rekabeti 1. Dünya Savaşı'nın en önemli sebebidir.
- 1. Dünya Savaşı'nın nedenlerinden biri olan Alsas Loren'i Fransa 1871'de Sedan Antlaşması ile Almanya'ya kaptırmıştır.
- Rusya, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'na karşı Sırp krallığını destekleyerek Bosna-Hersek sorununu gündeme taşımıştır(1. Dünya Savaşı'na sebep).
- Üç İmparator Birliği, 1. Dünya Savaşı öncesi Almanya öncülüğünde Almanya, Rusya ve Avusturya-Macaristan arasında kurulmuş birliktir. Rusya ve Avusturya-Macaristan'ın Balkanlardaki çıkar çatışmaları sebebiyle dağılmıştır.
- 1. Dünya Savaşı başladıktan sonra ilk olarak Fransa'yı devre dışı bırakmak isteyen Almanya Fransa ile yaptığı Marn Savaşları'nı kaybetti. Böylece ilk yenilgisini Fransızlara karşı almış oldu. Bunun üzerine Almanya yeni müttefikler aramaya başladı.
- Almanya'nın 1. Dünya Savaşı'na girme nedenleri; Bağdat-Berlin demiryolu hayali, İngiltere, Rusya ve Fransa'yı etkisiz hale getirmek, Alman nüfusuna yeni ülkeler bulmak, Ortadoğu petrolüne sahip olmak. Fakat en temel neden Alman ırkçılığı olan pangemenizmi yaymaktır.
- 1. Dünya Savaşı'na ilk başta katılmayan Osmanlı, tarafsızlığını ilan etmiş, boğazları kapatmış, kapitülasyonları tek taraflı kaldırmış ve genel seferberlik ilan etmiştir. Fakat genel seferberlik ilan etmesi savaşa girebileceğinin kanıtıdır. Tarafsızlığa karşılık itilaf devletlerinden kapitülasyonların kaldırılması, Ege adalarının geri verilmesi ve Mısır sorunun çözülmesi isteklerinde bulunmuş fakat olumlu sonuç alamamıştır.
- Almanya'nın Osmanlı'yı yanında görmek istemesinin nedenleri arasında Berlin-Bağdat demiryolunu kurarak Musul ve Kerkük petrollerinden ve Osmanlı hammaddesinden yararlanmak vardır.
- Osmanlı'nın 1. Dünya Savaşı'na girmesiyle yeni cepheler açıldı, İngiltere Kıbrıs'ı topraklarına kattığını açıkladı, Osmanlı kapitülasyonları tek taraflı kaldırdığını açıkladı.
- Osmanlı'nın Kafkas cephesinde başarısız olmasının temel nedeni ulaşımın yetersiz ve ağır sanayinin kurulmamış olmasıdır.

- Elviye-i Selase: Kars, Ardahan, Batum.
- Brest-Litowsk Antlaşması ile Rusya'nın savaştan çekilmesinden 2 gün sonra Romanya'da savaştan çekilmiş, Almanya doğu cephesinde rahatlamıştır.
- Kafkas cephesi ilk açılan ve resmen kapanan ilk cephe. Çanakkale cephesi daha önce kapanmasına rağmen sona erdiğini bildiren resmi belge yoktur. Kafkas cephesini sona erdiren resmi kayıt Brest-Litowsk Antlaşması'dır.
- Kanal cephesindeki başarısızlığın nedeni Almanya'nın yardım göndermemesidir.
- Osmanlı Çanakkale cephesinde tarihinin en büyük savunma savaşını kazanmıştır.
- Çanakkale cephesinde alınan yenilgi sonucu savaşın uzaması Avrupa'nın silah sanayisine yönelmesine diğer sanayi ihtiyaçlarını ABD ve Japonya'dan karşılamasına yol açmıştır. Bu durum da ABD ve Japonya'nın sanayisinin gelişmesine yol açmıştır.
- Çanakkale cephesinden alınan mağlubiyet sonucu İngiltere'de hükümet değişikliği olmuştur.
- Mondros'un imzalandığı sırada Musul hariç tüm Irak işgal altındaydı.
- Arapların Osmanlıyı sattığı cepheler, Kanal, Irak, Suriye-Filistin, Hicaz-Yemen.
- Suriye-Filistin cephesinde Mustafa Kemal Yıldırım Ordularına bağlı 7. Ordu komutanı olarak başarıyla mücadele etmiştir.
- Osmanlı Kanal ve Suriye-Filistin cephelerinde, İngilizler, İngiliz sömürge birlikler, Fransızlar, Araplar ve kısmen de İtalyanlarla mücadele etmiştir. İngilizlerin silah ve asker üstünlüğü, Arapların satması, ve Almanya'nın gerekli yardımı yapmaması başarısızlığa yol açmıştır. Suriye, Filistin, Lübnan, Hicaz ve Yemen kaybedilmiştir.
- Osmanlı topraklarının paylaşılma fikri ilk kez 1908 Reval görüşmelerinde ortaya çıktı.
- Gizli antlaşmalar savaş sırasında imzalandı.
- Gizli antlaşmaları Rusya'daki Bolşevikler dünyaya duyurmuştur. Bu nedenle gizli antlaşmaların uygulanması zorlaştı.
- Mondros sonrası işgaller gizli antlaşmaların sonucudur.
- Bulgaristan Selanik, Osmanlı Mondros, Avusturya Villa Gusti, Almanya Reffhondes Atşekes Antlaşması ile 1. Dünya Savaşı'ndan çekildi.
- Wilson ilkeleri dünyadaki ilk silahsızlanma çağrısıdır.
- 1. Dünya Savaşı sonrası yenilen devletlerin durumunun görüşülmesi için toplanan Paris Barış Konferansı'nın asıl amacı Osmanlı topraklarının paylaşılmasıdır. Son duruma göre, Irak ve Filistin'de İngiliz, Antep, Urfa, Maraş, Suriye ve Lübnan'da Fransız mandası kurulacaktı.
- Paris Barış Konferansı'nda İzmir'in Yunanistan'a verilmesi itilaflar arasında ilk ayrılıkların başlamasına neden oldu.
- Yunanlıların itilaflar yanında savaşa girmesi, Ermenilerin de Rusya'ya yardım etmesi Yunan ve Ermenilerin Osmanlı topraklarını paylaşan devletlerin arasına girmelerini sağladı.
- Hrisantos Raporu: Trabzon rahibi Hrisantos'un Karadeniz'de Türkler Rumları katlediyor yalanıdır.
- 1. Dünya Savaşı sonunda Almanya, Bulgaristan ve Avusturya'da cumhuriyet, Rusya'da sosyalist rejim kabul edildi.
- Osmanlı 1. Dünya Savaşı sonunda yenilenler arasında işgal edilen tek devlettir. Bulgaristan en az hasar ve zarar gören devlettir.
- Monroe Doktrini(1823): ABD'nin yalnızlık anlayışına dayalı dış politika stratejisidir. ABD Avrupa'ya Avrupa'da ABD'ye karışmayacak.
- 1. Dünya Savaşı sonunda barışı korumak için kurulan bölgesel örgütler:
- Milletler Cemiyeti(1920): Wilson ilkelerinde kurulma fikri ortaya atılmış, Paris Barış Konferansı'nda Cenevre merkezli asil üyeleri 1. Dünya Savaşı'nı kazanan ülkeler olmak üzere kurulmuştur.
- Küçük Antant(1921): Çekoslovakya, Romanya, Yugoslavya.
- Locarno Pakti(1925): Almanya, Fransa. Daves planına göre Almanya Fransa'ya olan borçlarını taksitler halinde ödemeyi kabul etti.
- Kellogg Pakti(1928): ABD başkanı Kellogg tarafından önerilen ve bütün ülkelerin savaşı lanetlemesi olarak özetlenen siyasi olmayıp daha çok ahlaki olan birlik.
- Rapolla Antlaşması(1922): Sovyet Rusya, Almanya.
- Türk-Sovyet Dostluk ve Saldırmazlık Pakti(1925)
- Balkan Antantı(1934): Türkiye, Yunanistan, Yugoslavya, Romanya(TeYYaRe). Almanya ve İtalya'nın yayılmacı politikasına karşı kuruldu.
- Sadabat Pakti(1937): Türkiye, Irak, İran, Afganistan. İtalya'nın Körfez tehdidine karşı kuruldu.
- Mondros'un imzalandığı sırada Ahmet İzzet Paşa hükümeti göreve gelmiştir.
- Mondros'a itiraz eden ve o sırada Yıldırım Orduları Grup Komutanı olan Mustafa Kemal Yıldırım Orduları Grubunun kaldırılmasıyla Harbiye Nezaretinin emrine verildi(1918).
- Mondros sonrası işgallerin atması ile Ahmet İzzet Paşa istifa etmiş yerine Tevfik Paşa hükümeti kurulmuştur. Daha sonra Tevfik Paşa'nın yerine Damat Ferit hükümet kurmuş ve itilafların dediğini yapmaya başlamıştır.
- Harbord Raporu(1919), Doğu Anadolu'da Türklerin çoğunlukta olduğunu gösteren rapordur.
- Bristol ve Harbord Türklerin haklılığını gösteren raporlardır.
- İşgallere ilk tepki cemiyetlerin kurulmasıdır.

YARGI

- 1.Meşrutiyette etkili fikir akımı Osmanlıcılık, 2. Meşrutiyette Osmanlıcılık ve Türkçülük'tür.
- Osmanlıcılığın kökleri 2. Mahmut döneminde kadar uzanır. Osmanlı toplumunu ittihadı anasır ile ifade etmiştir. Etkisiyle Tanzimat ve Islahat fermanları imzalanmış, 1. Ve 2. Meşrutiyet ilan edilmiştir.
- Türkçülük dil çalışmalarıyla başlamıştır. Kurtuluş Savaşı'nın itici gücü olmuştur.
- Batıcılığı Abdullah Cevdet savunmuştur.
- İttihat ve Terakki Türk tarihinin ilk partisidir.
- Ahrar Fırkası ilk liberal partidir.
- Hürriyet ve İtilaf İttihatçilere karşı olanların toplandığı partidir.
- Makedonya; Balkanlarda bulunan Kosova, Manastır ve Selanik bölgelerinden oluşur.
- Sömürgeci Avrupa devletleri 19. yy'den itibaren Osmanlı için Şark Sorunu ifadesini kullanmışlardır.
- Alaylı: Mektep tahsili görmeyip neferlikten yetişen asker.

- Mondros'ta Yunanistan'ın işgallere katılmayacağı güvencesi alınmasına rağmen Paris Barış Konferansı'nda Yunanistan Osmanlı topraklarını paylaşan devletler arasına girmiştir.
- Mütareke dönemi; Mondros Mütarekesi ile Mudanya Mütarekesi arasındaki dönemdir.
- Anadolu'da ilk işgal Fransızlar tarafından Dörtyol'da olmuştur.
- İstanbul Hükümeti Mondros'u olumlu karşılamış, Yunanistan'ın paylaşımına girmemesini başarı kabul etmiştir.
- Alyans İsrailit Cemiyeti Anadolu'dan toprak talep etmemiştir.
- Taşnak-Hınçak Sütyun Cemiyeti Gümrü Antlaşması ile taleplerinden vazgeçmiştir.
- Konya ayaklanmalarında İslam Teali Cemiyeti'nin etkisi vardır.
- Yaralı cemiyetlerin ortak adı Müdafaa-i Hukuk'tur. Temel mücadele yöntemleri basın yoluyla propaganda ve sonradan silahlı mücadeledir. Merkezi otoriteden yoksundur. Padişaha bağlı görünseler de bölgelerinde kendi otoritelerini kurmuşlardır.
- İzmir'in işgal haberlerine karşılık İstanbul Hükümeti tarafından işgal haberinin asılsız olduğuna dair Nasihat Heyeti kurulmuştur.
- İzmir'in işgali sonucunda silahlı direnişe geçilmiştir. İtalya'nın işgal politikası değişmiştir. İstanbul hükümeti otoriteyi tamamen kaybetmiştir.
- Milne Raporunun amacı, işgal altındaki bölgelerde Yunan kuvvetlerinin güvenliğini sağlamak. Bu rapor ayrıca Kuvayı Milliye'nin güçlendiğini gösterir.

KARMA

- 2. Abdülhamit Meşrutiyeti ilan etmesine rağmen meşrutiyet yanlısı değildir. Bu nedenle 1. Meşrutiyeti 93 Harbini bahane göstererek kaldırmıştır. Fakat iki defa Meşrutiyeti ilan etmek zorunda kalmıştır.
- İslamcılık istibdat döneminde savunulmuştur
- Batıcılık Lale devrinde ortaya çıkmış ideoloji olarak ise Tanzimat döneminde savunulmuştur.
- Adem: Olmayan, yokluk.
- Adem-i Merkeziyet: Merkezi yönetimin olmamasıdır. 2.Meşrutiyet döneminde savunuldu.
- 31 Mart olaylarında 2. Abdülhamit isyanın önlenmesinde yeterli çabayı göstermediği gerekçesiyle tahttan indirilmiştir. Çünkü meşrutiyete O da karşıdır.
- Trablusgarp: Libya.
- İttihat ve Terakki'nin balkanlardaki kilise sorununu çözerek balkan devletlerini birleştirmesi Balkan savaşlarının sebeplerinden biridir.
- 2. Balkan Savaşı'nın çıkmasıyla Panslavizm düşüncesi etkisini kaybetmiştir.
- Balkan savaşlarının sebepleri arasında sömürgecilik yoktur, milliyetçilik vardır.
- Osmanlı'nın toprak kazandığı tek cephe Kafkas Cephesi'dir.
- Osmanlı'nın başarılı olduğu tek cephe Çanakkale'dir. Bu cephedeki zafer sonucu Bulgaristan'ın savaşa girmesi Osmanlı-Almanya ağırlantısını sağlamlaştırdı. Fakat Bulgaristan'ın savaştan çekilmesi Osmanlı'nın da çekilmesini hızlandırdı.
- Mustafa Kemal Çanakkale, Kafkas ve Suriye-Filistin cephelerinde savaşmıştır.
- Gizli antlaşmalarda olup da paylaşımında olmayan devlet Rusya(savaştan çekildi).
- Gizli antlaşmalarda olmayıp da paylaşmalara katılan devlet Yunanistan.
- Gizli antlaşmalarda olup da umduğunu alamayan devlet İtalya.
- ABD 1783 yılında Versay Antlaşması ile bağımsız olmuştur. Sömürgecilğe karşı ilk mücadeleyi vermiştir.
- ABD'nin 1. Dünya Savaşı'na girmesinin temel sebebi İngiltere ve Fransa'nın güçlenmesini önlemektir.
- Sevr Antlaşmasının yürürlüğe girmemesinin nedeni Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasıdır.
- İzmir, Mondros'tan sonraki ilk işgaller sonrası değil, Paris Barış Konferansı sonrası işgal edilmiştir.
- İzmir'in işgalinde Yunanistan'ın amacı İngiltere, İtalya ve Fransa'ninkinden farklı olarak toprakları kendine katmaktır. Bu yüzden büyük tepki almıştır.
- Redd-i İlhak: Topraklara katmanın reddi.
- Hınçak-Taşnak Cemiyetine tepki olarak Doğu İlleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti kuruldu.
- Yunanistan paylaşımına ilk defa Paris Barış Konferansı'nda katıldı. Bu durum İtalya'nın Kurtuluş Savaşı'nda mücadele etmemesine aksine dolaylı olarak yardım etmesine yol açtı.
- Sevr Antlaşmasının esasları Paris Barış Konferansı'nda değil, San Remo Konferansı'nda belirlendi.
- İzmir Mondros veya gizli antlaşmalara göre değil, Paris Barış Konferansı'na göre işgal edilmiştir.
- Kuvayı Milliye'nin olumsuz yönleri; bölgesel olması, düzensiz milis güçler olması, emir komutadan yoksun olması, ihtiyaçlarını halktan karşılaması(bu durum daha sonra zorla ve eşkıyalıkla olmuştur.).
- Halkın savunduğu kurtuluş düşünceleri; İngiliz mandası, Amerikan mandası, bölgesel kurtuluş.
- Mustafa Kemal'in kurtuluş düşüncesi; Milli bilincin uyanışı, cemiyetlerin birleştirilmesi, milli iradeye dayalı meclisin kuruluşu, düzenli ordu.
- İlk Kuvayı Milliye teşkilatı Batı Anadolu'da Yunan işgaline karşı oluşturuldu.
- Balıkesir Kongresi'nin başkanı Ali Fuat Paşa'dır.
- Kuvayı Milliye başlangıçta Temsil Kurulu'na, TBMM açıldıktan sonra Sivil Savunma Bakanlığı'na bağlanmıştır.
- Bab-ı Ali Baskını sırasında padişah 5.Mehmet Reşat'tır.
- Mustafa Kemal, Trabzon Muhafaza-i Hukuk-i Milliye Cemiyeti ile Şark-i Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin faaliyetlerine doğrudan katılmıştır.
- Girit, Arnavutluk, Makedonya ve Batı Trakya Balkan Savaşları sonunda imzalanan antlaşmalarla kaybedildi.
- 1. Dünya Savaşı öncesi Osmanlı'nın boğazları kapatması savaşa gireceğine kanıt olarak gösterilemez.
- Kanal cephesinden İngilizlerle savaşılmıştır.